

30.9.2022

Kirjallinen lausunto: HE 154/2022 vp - Valtion velanhallinta ja korkomenot

Eduskunta, valtiovarainvaliokunta

1 Yleistä

Valtiokonttori vastaa valtion velanhallintaan liittyvistä käytännön toimista. Valtiovarainministeriö vastaa velanhallinnan strategisista linjauksista. Valtion velanhallintaan määritellään kuuluvaksi valtion lainanotto, velan hallinnointi, kasvavien sijoittaminen ja riskienhallinta. Lisäksi Valtiokonttori pitää yllä valtionvelkaan liittyviä tilastoja ja vastaa valtion luottoluokituslaitossuhteista. Valtionvelka on osa Suomen julkisen talouden velkaa.

2 Valtion velanhallinta vuonna 2023

2.1 Nettomääräinen lainanotto jatkuu

Valtion lainanoton avulla maksetaan takaisin erääntyvä valtionvelka ja katetaan valtion budjetin mahdollinen alijäämä. Lainanoton tavoitteena on tyydyttää valtion rahoitustarve kustannustehokkaasti ja tavalla, joka mahdollistaa rahoituksen saatavuuden kaikissa olosuhteissa. Samalla huolehditaan siitä, että valtionvelan koroista ja erääntymisistä aiheuttava rasitus valtiontalouteen jakautuu tasaisesti ja ennustettavasti.

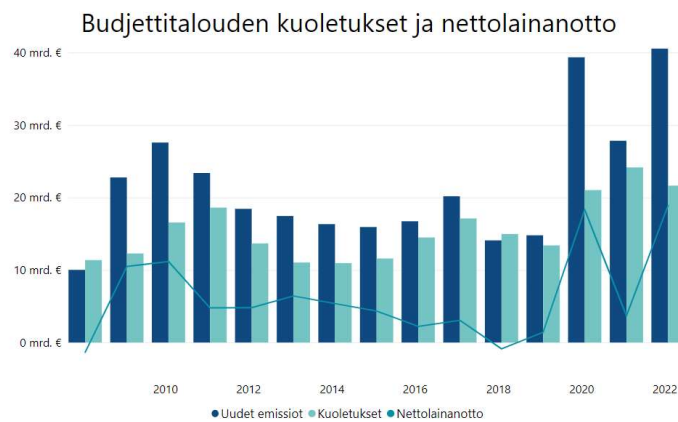
Kuva 1

Lähde: Valtiokonttori

30.9.2022

Vuoden 2023 talousarvioesityksen mukaan Suomen valtio ottaa 8,045 miljardia euroa uutta lainaa (nimellisarvoinen nettolainanotto ml. velanhallinnan erät). Täydennettynä kuolettavien ja uudelleen rahoitettavien lainojen osuudella velanoton kokonaismäärän arvioidaan olevan 37,2 miljardia euroa, mikä sisältää sekä pitkän että lyhyen yli vuodenvaihteen ulottuvan varainhankinnan osuudet. Vuoden 2023 lopulla budjettitalouden velkakanta olisi talousarvioon perustuen 154,2 miljardia euroa.

Kuva 2

Lähde: Valtiokonttori

2.2 Varainhankintaa euroissa ja dollareissa

Suomen valtio noudattaa lainanotossaan myös vuonna 2023 viitelainastrategiaa, jonka mukaan pääosa velasta otetaan euromääräisten viitelainojen muodossa. Valtion tarkoituksena on laskea liikkeeseen joka vuosi kolme uutta sarjaobligatioita, jotka heti liikkeeseenlaskuvaiheessa saavuttavat viitelainalta vaadittavan koon (EUR 3 miljardia), jälkimarkkinoiden likviditeetin ja laajan sijoittajapohjan. Lisäksi valtio järjestää säännöllisesti euromääräisiä viitelainahuutokauppoja, joilla kasvatetaan jo aikaisemmin liikkeeseen laskettujen sarjalainojen lainakantoja. Ulkomaan valuutanmääräinen lainanotto on valtiolle täydentävää varainhankintaa. Laskiessaan liikkeeseen lainoja muissa valuutoissa kuin euroissa valtio suojautuu aina valuuttakurssiriskiltä. Koko valtionvelka on suojaustoimenpiteiden jälkeen euromääräistä.

30.9.2022

Kuva 3

Lähde: Valtiokonttori

Lyhytaikaista eli alle vuoden mittaista lainanottoa toteutetaan valtion velkasitoumuksilla. Näillä katetaan vuoden 2023 varainhankintatarpeesta reilut 50 prosenttia. Valtion velkasitoumuksia lasketaan liikkeeseen euromääräisinä ja dollarimääräisinä. Velkasitoumusten liikkeeseenlaskujen ajoitukseen vaikuttavat sekä valtion likviditeettiasema että sijoittajakysyntä.

2.3 Valtion maksuvalmiusasema hyvällä tasolla

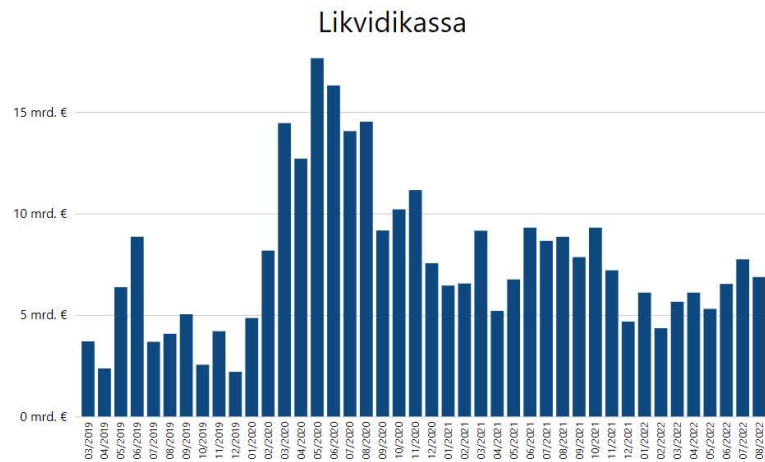
Valtiokonttori on vastuussa valtion kassanhallinnasta. Kassanhallinnan tärkein tehtävä on valtion maksuvalmiuden hoito ja turvaaminen. Kassanhallinnassa joko sijoitetaan kassavaroja tai otetaan rahamarkkinoilta lyhytaikaista lainaa kulloisenkin tilanteen mukaan.

Valtion virastot syöttävät Valtiokonttorin hallinnoimaan kassaennustejärjestelmään tulo- ja menoennusteensa. Valtiokonttori seuraa ennusteiden avulla koko valtion tulo- ja menovirtoja sekä maksuvalmiutta ja varmistaa, että valtion rahat riittävät joka tilanteessa.

Valtio on kasvattanut syksyn aikana likviditeettipuskuriaan alkuvuoden kassatilanteeseen verrattuna. Heinä-syyskuussa valtion kassan keskimääräinen koko on ollut seitsemän miljardia euroa, mikä on koronavuotta edeltäneen ajan likvidikassan 4-5 miljardin euron keskitasoa korkeampi.

30.9.2022

Kuva 4

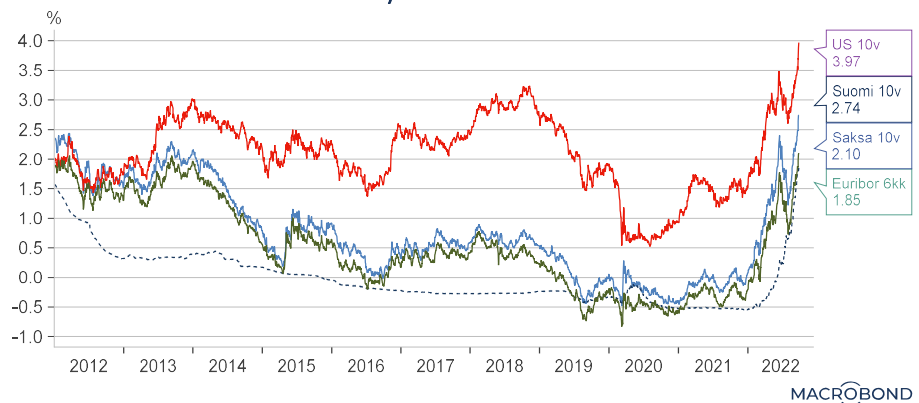

3 Korkomenot kasvussa

Markkinakorkojen nopea nousu näkyy talousarvioesityksessä valtion velan korkomenojen huomattavana kasvuna.

Kuva 5

Korkomarkkinoiden kehitys

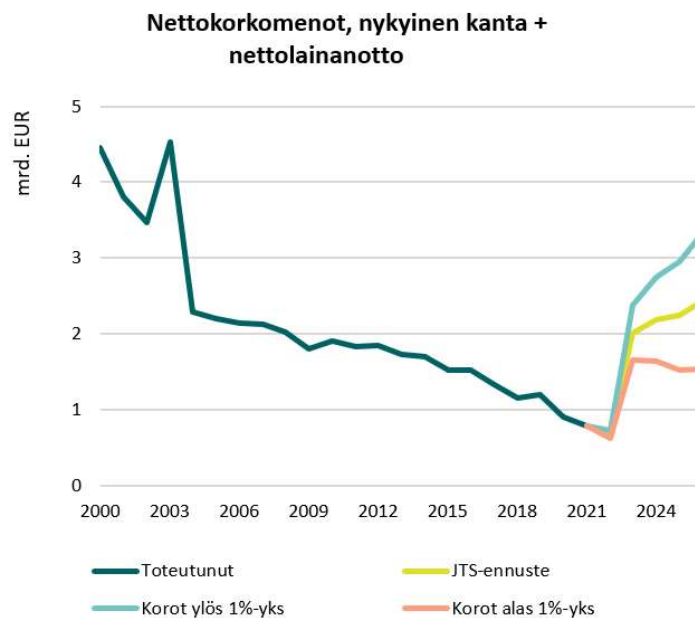

Vuoden 2023 talousarvioehdotus arvio budjettitalouden korkokuluiksi kaksi miljardia euroa. Valtion velan korkokulut kasvavat vuodelle 2022 ennustetusta menosta 1,2 miljardia euroa. Korkomenojen kasvua selittää a) kuoletettavien lainojen jälleenrahoittaminen korkeammalla korkotasolla, b) vaihtuvakorkoisen

30.9.2022

velan viitekorkojen nousu sekä c) uuden eli nettomääräisen velanoton kallistuminen. Korkomenojen kasvu kaventaa finanssipolitiikan liikkumavaraa.

Alla on arvioitu myös velan korkomenojen kehitystä pitemmälle aina vuoteen 2026. Kuvan 6 korkomenolaskelma ottaa huomioon valtionvelan nykyisen kannan ja talousarvioesitysten sekä julkisen talouden suunnitelman (JTS) mukaisen nettolainanoton tuleville vuosille. Korko-odotuksina on käytetty valtiovarainministeriön syyskuun korkoennusteita. Perusuran lisäksi on laskettu vaihtoehtoiset korkomenourat, joissa yleistä korkotasoa on poikkeutettu yhdellä prosenttiyksiköllä JTS-ennusteen korkokehityksestä.

Kuva 6

Lähde: Valtiokonttori

4 Tietoa luottoluokituksista

Luottoluokitus on luottoluokituslaitoksen näkemys lainanottajan kyvystä ja tahdosta selviytyä taloudellisista velvoitteistaan. Päättäessään valtion luottoluokituksesta luottoluokittajat arvioivat mm. kansantalouden tilaa, julkisen talouden kuntoa ja poliittista järjestelmää.

Luottoluokittajat ilmoittavat arvionsa lainanottajaan liittyvistä luottoriskeistä kirjainyhdistelmällä, joista AAA kuvaa korkeinta mahdollista pitkäaikaisen velan luottoluokitusta. Sijoittajat hyödyntävät luottoluokituksia arvioidessaan sijoitukseen liittyviä riskejä.

30.9.2022

Valtio ostaa luottoluokituspalveluja kahdelta luottoluokituslaitokselta, jotka ovat Fitch Ratings ja S&P Global Ratings. Suomen valtion (pitkäaikaisen velan) luottoluokitus molemmilta luokittajilta on AA+ vakain näkymin. Edellisten lisäksi on myös muita luokituslaitoksia, jotka osoittavat Suomen valtiolle luottoluokituksia. Luottoluokitukset tarjoavat Suomen valtion obligaatioista kiinnostuneille sijoittajille kolmannen osapuolen arvion Suomen valtiontalouden tilasta.

Luokituslaitokset julkaisevat vuosittain Suomea koskevia analyysejä rahoitusmarkkinaosapuolten käyttöön. Suomen valtion luottoluokitussuhteista vastaavana tahona Valtiokonttori julkaisee luokituslaitosten analyysit ja mahdolliset luokituspäätökset omilla verkkosivuillaan.

Valtion luottoluokituksen julkaisemispäivät vuonna 2022:	
4.3.2022	S&P Global Ratings
8.4.2022	Fitch Ratings
1.7.2022	S&P Global Ratings
9.9.2022	Fitch Ratings
28.10.2022	S&P Global Ratings

Lisätietoa valtion velasta ja velanhallinnasta osoitteessa:

www.valtionvelka.fi